



Namsos kommune
Nåavmesjenjaelmien tjjelte



Årsberetning 2024

Sammen
skaper vi
muligheter

Årsberetning

Årsberetningen dekker innholdet som kreves av årsberetning etter Kommunaloven § 14-7.

Årsberetningen er en del av kommunedirektørens samlede rapportering til kommunestyret. Den gir en beskrivelse av utviklingstrekk og resultater, og skal spesielt omtale de faktorer som påvirker resultat og finansiell stilling. Årsberetningen er pliktig informasjon etter lov og forskrift, og er ment å være utfyllende i forhold til den informasjon som gis i årsregnskapet. Det vises ellers til samlet årsmelding for mer utfyllende beskrivelse av aktivitet, tjenesteproduksjon og måloppnåelse i 2024.

Hovedtrekkene i den økonomiske utviklingen i 2024

Utviklingen i de frie inntektene er avgjørende for kommunens økonomiske handlingsrom og dermed også utviklingen i tjenestetilbudet. Tilpasning til de til enhver tid gjeldende økonomiske rammebetingelser er nødvendig for å møte fremtidige utfordringer og samtidig opprettholde et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Det er et overordnet mål å etablere en robust og bærekraftig kommuneøkonomi med et godt økonomisk handlingsrom gjennom styring basert på handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning. Måltall for økonomisk bærekraft er definert gjennom vedtatte økonomiske handlingsregler. Disse handlingsreglene definerer noen viktige måltall både for resultat, disposisjonsfond og utvikling i lånegjeld. En robust kommuneøkonomi skapes blant annet gjennom regnskapsmessige overskudd («budsjettdisiplin»), positive driftsresultat (driftsinntektene er større enn driftsutgiftene), god likviditet («betalingsevne») og oppbygging av fondsreserver («penger på bok»).

Namsos kommune kan, i likhet med mange andre av landets kommuner, notere et svakt netto driftsresultat for 2024. Netto driftsresultat ble i 2024 på - 39,3 millioner kroner (negativt) som tilsvarer minus 1,7 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er noe svakere enn forventet ved inngangen til året, og betydelig dårligere enn revidert budsjett. Resultatet kan sees opp mot nivået i landet (uten Oslo) som var på minus 0,3 prosent. Dette er likevel en liten forbedring fra fjorårets resultat som var på minus 2,00 prosent for Namsos kommune.

De viktigste årsakene til at resultat ble vesentlig svakere enn justert budsjettet for året, er blant annet at kostnader til lønn og sosiale utgifter, korrigert for merinntekt fra refusjon sykepenger og fødselspenger, ble 36,7 millioner kroner over budsjett. Noe av forklaringen på dette er at det i budsjett for 2024 kun ble kompensert for halvparten av forventet lønnsvekst som tilsvarer ca. 23 millioner kroner mer enn enhetene hadde i budsjett. Dette var et innsparingskrav som det viste seg vanskelig å realisere.

Kjøp av vikartjenester innen helse og velferd ble høyere enn budsjettet også i 2024, med en samlet kostnad på 9,5 mill. kroner. Bokføringen av kostnader til kjøp av vikartjenester gjøres fra 2024 på egen regnskapsart for å skille dette fra annet tjenestekjøp slik at utviklingen lettere kan følges opp fremover.

Kommunen benyttet deler av opptjent premiefond i KLP til betaling av pensjonspremie i 2024. Dette som et tiltak for å styrke en periodevis svak likviditet. Effekt av dette blir at refusjonen av statlig medfinansiering av ressurskrevende tjenester blir lavere. Denne effekten er i realiteten et periodiseringsavvik mellom år, men det gir til dels store utslag det enkelte regnskapsåret der det resulterte i betydelig lavere refusjonsinntekter med 55,8 mill. kroner i 2024 mot 67,4 mill. kroner i 2023.

Netto finansutgifter ble 3,26 millioner kroner over budsjett og 20,7 millioner kroner høyere enn i 2023. Driftsutgifter ble 7,15 prosent høyere enn budsjettet, der kostnader til lønn og sosiale utgifter ble 102,1

mill. kroner over budsjett hvor det største merforbruket er vikarlønn sykdom med 34,3 mill. kroner, vikarlønn fødselspermisjon med et merforbruk på 8,4 mill. kroner og lønn overtid med et merforbruk på 11,0 mill. kroner.

Økte driftsutgifter må ses opp mot økningen i konsumprisindeksen i 2024 på 4,0 prosentpoeng og regjeringens anslag for kommunal deflator i 2024 på 4,3 prosent, (i forbindelse med forslag til statsbudsjett høsten 2023). Deflator er et vektet gjennomsnitt av lønns- og prisvekst og var basert på et anslag om en økning i konsumprisindeksen på 3,8 prosent, noe som ble ganske nært den faktiske utviklingen.

Kommunen hadde 5,4 prosent høyere inntekt enn budsjettert, tilsvarende 100,7 mill. kroner. Økningen fra 2023 er 104,6 mill. kroner. Budsjett for fellesinntekter som rammetilskudd, skatt, eiendomsskatt og andre overføringer og tilskudd fra staten var på 1 352,5 millioner kroner. Fellesinntektene ble nært som budsjettert med en mindreinntekt på 2,97 millioner kroner, som tilsvarer to promille under budsjett.

De største merinntektene er knyttet til refusjon sykepenger og fødselspenger med 65,4 mill. kroner, ikke budsjetterte tilskudd fra fylkeskommunen, hovedsakelig spillemidler, med 19,4 mill. kroner, høyere brukerbetaling med 6,8 mill. kroner og salgs og leieinntekter var 24,1 mill. kroner høyere enn budsjettert.

Det svake økonomiske resultatet for 2024 gjør at disposisjonsfondet reduseres ytterligere med ca. 40,05 millioner kroner, og er ved utgangen av året ca. 181,5 millioner kroner, mot 222 millioner kroner ved inngangen til året. Dette er midler som burde vært brukt til egenfinansiering av investeringer i stedet for finansiering av drift. Det er av avgjørende betydning at kommunen igjen greier å styrke bufferen disposisjonsfondet skal være for å møte endrede rammebetingelser, samtidig som det planlegges for betydelige investeringer.

Kommunenes skatteinntekter for hele landet var i 2024 1,4 prosent høyere enn i 2023. Anslagene på kommunesektorens skatteinngang ble gradvis redusert gjennom 2024, men faktisk skatteinngang ble likevel om lag 1 prosent lavere enn det siste anslaget fra november. For Namsos kommune ble derimot skatteinngangen i 2024 6,8 prosent høyere enn i 2023 før inntektsutjevning. Skatteinntektene i Namsos var 82 prosent av landsgjennomsnittet før inntektsutjevningen. Etter inntektsutjevningen ble den på 94,5 prosent av landsgjennomsnittet. Veksten i skatteinntekter fra 2023 til 2024 i Namsos var på 6,8 % totalt og 5,7 % pr. innbygger, mot henholdsvis 1,4 % og 0,2 % i gjennomsnitt for landet. Etter inntektsutjevning ble veksten 1,8 % fra 2023 til 2024.

En del av forklaringen på avvikene både på inntekts- og utgiftssiden i regnskapet er at kommunen over år har hatt størst fokus på nettobudsjettering. Det vil si at det ikke har vært like stor oppmerksomhet på bruttotallene som nettotallene, eksempelvis når det gjelder budsjettering av merverdiavgift og tilhørende kompensasjon, refusjon fødselspenger og sykkelønn med tilhørende vikarutgifter. Denne praksisen vil bli endret slik at det blir større samsvar mellom budsjetterte og faktiske utgifter og inntekter. Dette vil i seg selv ikke endre regnskapsresultatene, men vil kunne være med på å øke bevisstheten rundt hvordan alle midlene benyttes.

Namsos har fortsatt en økonomisk kontroll, men utfordringene fra 2023 er videreført i 2024 og en har så langt ikke greid å snu den negative utviklingen. Det er nødvendig å justere driftsnivået i tråd med utviklingen i rammebetingelsene for å være bærekraftig over tid. Selv med negativt resultat, har kommunen fortsatt et disposisjonsfond på 9,2 prosent av driftsinntektene. Dette er en viktig reserve for kommende år, men er nå under anbefalt nivå og egne måltall. Det svake resultatet i 2024 inkluderer store utbetalinger fra havbruksfond på over 37 mill. kroner. Et korrigert netto driftsresultat, som trekker ut ekstraordinære inntekter fra havbruksfondet, er på negative 77 mill. kroner. For å oppnå

en bærekraftig kommuneøkonomi må det gjennomføres en omfattende omstilling der tjenestenivået tilpasses varige ordinære inntekter. Dette er også helt nødvendig for å møte befolkningsendringene vi vet kommer.

Hovedtallene fra rammeområdene viser samlet et merforbruk på 24,7 millioner kroner . Den samlede kostnadsveksten har vært høy, og det har ikke lyktes å finne tilstrekkelig med tiltak for å kompensere for dette. Overordnet har det vært et krevende driftsår preget av høy pris- og kostnadsvekst og rekrutteringsutfordringer som har medført store ekstrakostnader. Det har ikke lyktes godt nok å tilpasse driften til denne situasjonen.

Driftsregnskap (tall i hele 1000)	Regnskap 2024	Revidert budsj. 2024	Oppr. budsj. 2024	Regnskap 2023
Sum driftsinntekter	1 976 391	1 875 656	1 834 027	1 871 814
Sum driftsutgifter	1 970 269	1 838 774	1 827 336	1 887 840
Sum eksterne finanstransaksjoner	-131 009	-127 753	-121 670	-110 331
Motpost avskrivninger	85 555	81 726	78 941	80 184
Netto driftsresultat	-39 331	-9 145	-36 038	46 172
Overføring til investering	0	0	0	15 000
Avsetning til bundne fond	22 313	2 000	0	24 801
Bruk av bundne fond	-21 595	-3 507	0	• 20 023
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-40 049	-7 638	-36 038	-50 950

Investeringsregnskapet for 2024 ble gjort opp med et udekket beløp på 16,8 mill. kroner. Dette skyldes at budsjettert bruk av lån ble tatt ned i ved revidering av investeringsbudsjettet i desember 2024 og overflyttet til 2025. Dette er i all hovedsak en periodiseringsfeil og vil bli foreslått dekket inn i investeringsbudsjettet for 2025. Kommunens samlede likviditet (betalingsevne) er ytterligere svekket i løpet av året. Deler av likviditetsbeholdningen har vært plassert på kortsiktige avtaler med rentebinding som ga noe høyere renteinntekt.

Økonomiske resultater

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, inkludert avskrivninger, og skal som utgangspunkt dekke finanskostnader inkludert avdragsbetaling og avsetninger. Driftsregnskapet viser ett positivt brutto driftsresultat på 6,1 mill. kroner for 2024. Dette er 0,6 millioner kroner lavere enn forutsatt i opprinnelig budsjett og 30,8 millioner kroner lavere enn revidert budsjett.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat for en kommune er det som kommunen sitter igjen med av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra². I tillegg til inntekter og utgifter knyttet til den ordinære driften, inngår også finansinntekter (som renteinntekter, mottatt utbytte og eventuelle kursgevinster på finansielle omløpsmidler) og finansutgifter (som renteutgifter, avdrag på lån og eventuelle kurstap på finansielle omløpsmidler).

Netto driftsresultat sier noe om hvor stor økonomisk handlefrihet kommunen har.

Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og gir en indikasjon på kommunens økonomiske handlefrihet². Den delen av netto driftsresultatet som settes av til senere bruk, settes av til disposisjonsfond eller bundne fond, avhengig av om de oppsparte inntektene var øremerkede eller ikke.

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anser et driftsresultat på om lag to prosent for kommunesektoren samlet som nødvendig over tid, for å sitte igjen med tilstrekkelige midler til investeringer og for å ha en sunn kommuneøkonomi på sikt.

Netto driftsresultat for 2024 ble negativt med 39,3 millioner kroner. Dette er 3,3 millioner kroner lavere enn forutsatt i opprinnelig budsjett og 30,2 millioner lavere enn revidert budsjett.

Kommunens handlingsregel nr. 2 sier – i tråd med anbefalingene fra teknisk beregningsutvalg (TBU) at netto driftsresultat skal være positivt og utgjøre minimum 2 prosent av brutto driftsinntekter. Med et negativt netto driftsresultat vil denne prosentandelen også være negativ (-2 prosent). Handlingsregelen er dermed langt fra innfridd.

For at netto driftsresultat skal gi en korrekt informasjon om hvordan **selve driften** i kommunen har vært siste år, bør driftsresultatet korrigeres for bruk og avsetning til fond, samt andre vesentlige driftsuavhengige poster.

Korrigerer man driftsresultatet med årets netto avsetning til bundne fond med 4,8 millioner kroner og netto utbetaling fra Havbruksfond med 37,6 millioner får man et negativt **netto driftsresultat ordinær drift** på -77,7 millioner kroner. Dette utgjør -3,9 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultat	2023	2024
Namsos	-2,10 %	-1,70 %
Landet uten Oslo	1 %	-0,30 %
Kostragruppe 8	1 %	-0,20 %

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er frie midler kommunen har spart opp over tid og tilsvarer kommunens sparekonto. Etter pliktige avsetninger og vedtatt bruk, er disposisjonsfondet redusert med 40 millioner kroner til 181,5 millioner kroner ved utgangen av 2024. Disposisjonsfondet utgjør da 9,2 prosent av driftsinntektene og handlingsregel nr. 2 som tilsier at disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 5 prosent av driftsinntektene er fortsatt oppfylt med god margin. Imidlertid er det heller ikke i 2024 foretatt ekstra avdragsbetaling på lån, og en følger dermed ikke opplegget i intensjonsavtalen fra kommunesammenslåingen. En eventuell ekstra avdragsbetaling uten tilsvarende overskudd i form av positive netto driftsresultat vil medføre en ytterligere reduksjon av disposisjonsfondet.

Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	2023	2024
Namsos	11,84 %	9,18 %
Kostragruppe 8	12,30 %	11,20 %
Landet uten Oslo	13,50 %	11,60 %

Disponible resultat framover vil kunne brukes til egenkapital for å finansiere nødvendige investeringer og utgjør en buffer som vil være svært viktig for å kunne gi gode og framtidsrettede tjenester i årene som kommer.

Netto lånegjeld - gjeldsgrad

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld og disposisjonsfond sett i forhold til brutto driftsinntekter er gode indikatorer for å vurdere hvor robust kommunens økonomi er med tanke på å møte framtidige utfordringer som vi vet kommer og ikke minst uforutsette endringer i de økonomiske rammebetingelsene og rentenivå.

Netto lånegjeld i % av inntekt	2023	2024
Namsos	84,8 %	82,6 %
Kostragruppe 8	96,7 %	96,2 %
Landet uten Oslo	92,6 %	92,6 %

Gjeldsgraden i Namsos er redusert med 2,0 prosentpoeng sammenlignet med 2023. Samlet for landet uten Oslo er gjeldsgraden tilnærmet uforandret. Sammenlignbare kommuner i Kostragruppe 8 har hatt reduksjon i gjeldsnivå med 0,5 prosent sammenlignet med 2023.

Driftsinntekter

Kommunen hadde i 2024 1,976 milliarder kroner i driftsinntekter, som består av følgende typer kategorier av inntekter:



Forklaring til driftsinntektene:

1. Inntekts- og formuesskatt og rammetilskudd er kommunenes frie inntekter
2. Overføringer med krav om motytelse består av: Refusjon sykelønn, tilskudd fra staten (blant annet ressurskrevende tjenester), kompensasjon for merverdiavgift og refusjoner fra andre kommuner/fylke.
3. Salgs- og leieinntekter: Kommunale avgifter, husleie og billettinntekter.
4. Andre statlige overføringer: Integreringstilskudd flyktninger og rentekompensasjon skolebygg og helse og omsorgsbygg.
5. Brukerbetalinger gjelder eksempelvis for tjenester innen SFO, Barnehage, Kulturskole, pleie og omsorg.

Ordinær skatt og rammetilskudd utgjorde 1,174 milliarder kroner i 2024, noe som er 4,0 millioner kroner mer enn i opprinnelig budsjett. I tillegg har kommunen hatt inntekter fra eiendomsskatt på 52,4 millioner kroner. Dette er en økning på om lag 0,4 millioner kroner sammenlignet med 2023.

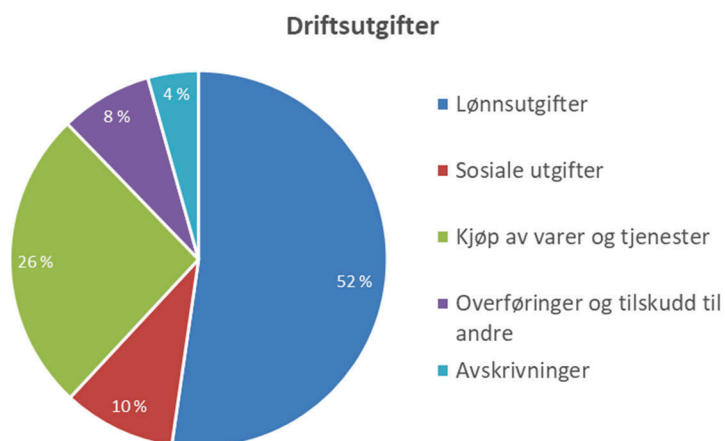
Som en del av inntektssystemet har kommunene et utjevningssystem som omfordeler skatteinntekter fra skattesterke til skattesvake kommuner. Dette sørger for at Namsos kommune – som i utgangspunktet har skatteinntekter på 81,8 prosent av landsgjennomsnittet – etter skatteutjevning har 94 prosent av landsgjennomsnittet i skatteinntekter. Inntektsnivået har dermed en tett kobling til nasjonalt skattenivå, og dette er også årsaken til at skatteinntektene kan variere i forhold til budsjett. For 2023 hadde Namsos kommune skatteinntekter tilsvarende 77,6 prosent av landsgjennomsnittet før skatteutjevning.

- Skatteinngangen for Namsos i 2024 sammenlignet med landsgjennomsnittet for 2023 var negativ med 1,3 prosent.
- Av overføringer med krav om motytelse, utgjør statstilskudd til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester 55,8 millioner kroner.

- Refusjon sykelønn/fødselspenger utgjør 70,2 millioner kroner. Sykefraværprosenten i 2024 har vært på 9,9 prosent. For 2023 var sykefraværprosenten 10,3 prosent.
- Av salgs- og leieinntekter på 265 millioner kroner gjelder 118,4 millioner kroner selvkostdekning av kommunale avgifter og 37,8 millioner kroner husleieinntekter for kommunale boliger.
- Av andre statlige overføringer er integreringstilskuddet størst med 78,3 millioner kroner, og tilskudd fra Havbruksfondet med 37,6 millioner kroner. Rentekompensasjon for skolebygg og helse- og omsorgsbygg er over tid svakt fallende som følge av kompensasjonsgrunnlaget reduseres noe for hvert år.
- Imidlertid har høyere rentenivå gitt 0,6 millioner kroner mer i rentekompensasjon i 2024 enn i 2023. Inntektene fra rentekompensasjonsordningen var på 5,9 millioner kroner i 2024.
- Brukerbetalinger for SFO, Barnehage, Kulturskole og pleie og omsorg er på 56,9 millioner kroner i 2024. Dette er en økning i forhold til 2023 med 1,6 millioner kroner.
- Vedtatt promillesats på 3,9 promille ga 52,4 millioner kroner i inntekter fra eiendomsskatt i 2024 noe som er 0,5 millioner kroner over budsjett. Differansen skyldes nye eiendommer/bygg som har fått utskrevet eiendomsskatt i skatteåret.

Driftsutgifter

Samlede driftsutgifter var i 2024 på 1,970 milliarder kroner. Dette fordelte seg innenfor følgende kostnadskategorier:

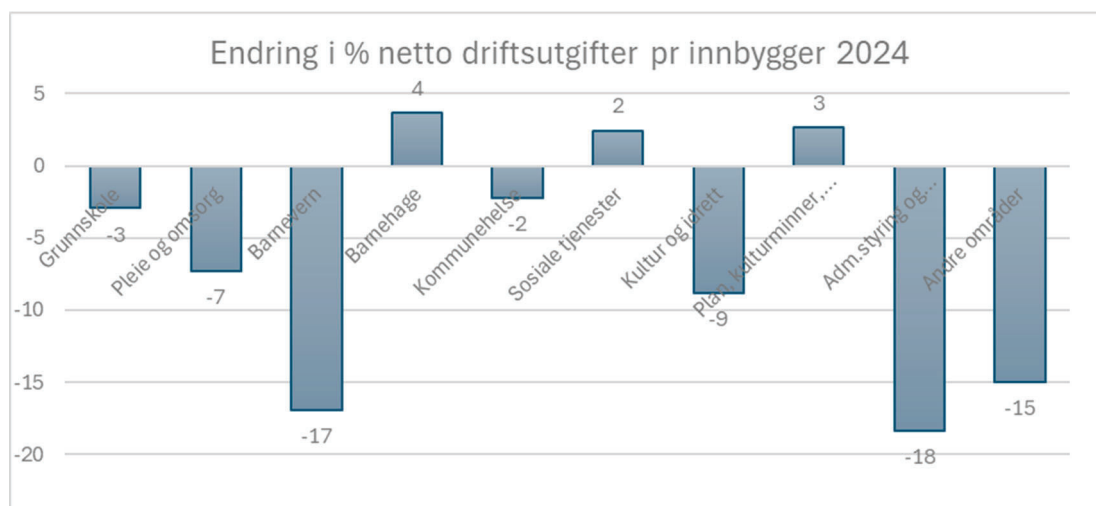


Driftsutgifter	2024	2023
Lønnsutgifter	1 030 226 996	989 801 996
Sosiale utgifter	189 714 730	164 568 345
Kjøp av varer og tjenester	509 140 485	508 195 768
Overføringer og tilskudd til andre	155 631 352	145 089 560
Avskrivninger	85 555 061	80 184 293
Sum driftsutgifter	1 970 268 624	1 887 839 962

Forklaring til driftsutgiftene:

1. *Lønnsutgifter:* De viktigste elementene består av ordinær fastlønn, lærlingelønn, tillegg for overtid, helg og høytider, vikarlønn, lønn for midlertidige stillinger, lønn og utgiftsdekning til fosterhjem og støttekontakter, lønn til politikere og møtegodtgjørelse, Kvalifiseringsstønad og introduksjonsstønad.
2. *Sosiale utgifter:* Arbeidsgiveravgift og arbeidsgivers andel av pensjonskostnad.
3. *Kjøp av varer og tjenester:* Innsatsfaktorer og tjenester kommunen bruker i sin tjenesteproduksjon eller til erstatning for egen tjenesteproduksjon.
4. *Overføringer og tilskudd til andre:* Denne gruppen av kostnader dekker tilskudd kommunen gir til eksempelvis næring, kultur, sosiale formål og det omfatter også moms som blir kompensert.

Figuren nedenfor viser prosentvis endring i netto driftsutgifter fra 2023-2024 innenfor de ulike områdene (justert for utgiftsbehov og deflator). Netto driftsutgifter pr innbygger viser kommunens utgifter innenfor hvert tjenesteområde delt på antall innbyggere i kommunen.



Område	Netto driftsutgifter pr innbygger 2024	Netto driftsutgifter pr innbygger 2023	Endring i % fra 2023-2024	Netto driftsutgifter 2024 (tall i 1000)
Grunnskole	19 233	19 796	-3	291 457
Pleie og omsorg	25 699	27 575	-7	389 443
Barnevern	2 993	3 499	-17	45 356
Barnehage	11 587	11 164	4	175 589
Kommunehelsetjenester	4 551	4 652	-2	68 966
Sosiale tjenester	5 173	5 046	2	78 392
Kultur og idrett	3 874	4 216	-9	58 707
Plan, kulturminner og arkiv	1 104	1 075	3	16 730
Adm. styring og økonomi	7 655	9 061	-18	116 004
Andre områder	4 543	5 223	-15	68 845

Finansposter

Eksterne finansinntekter var i 2024 på 38,8 millioner kroner. Dette er 1,4 millioner over opprinnelig budsjett. I hovedsak forklares dette med merutbytte fra NTE med 1,2 millioner over budsjett, noe lavere renteinntekter på bankinnskudd og startlån enn budsjettet, samt ikke budsjetterte renteinntekter på utlån med 1,7 millioner kroner.

Det var totalt 169,8 millioner kroner i eksterne finansutgifter i 2024. Av dette utgjør avdrag på ordinære lån 76,6 millioner kroner. Avdrag på lån i 2023 utgjorde 71,8 millioner kroner, det har altså vært en økning på 4,8 millioner fra 2023 til 2024. Økningen skyldes ferdigstillelse av investeringsprosjekter der det nå må betales avdrag på lån.

Det er i 2024 betalt ca. 93,2 millioner kroner totalt i renter og omkostninger på lån. Gjennomsnittlig lånerente var 4,34 prosent i 2024 og 4,28 prosent i 2023. Namsos kommune har en samlet lånegjeld på 2,127 milliarder kroner ved utgangen av 2024. Av dette utgjør ordinære lån 1 748 millioner kroner og startlån 366 millioner kroner.

Sammensetning av lånegjeld (tall i mill. kroner)	31.12.2024
Startlån	365,77
Lån til selvkostområde	379,2
Lån med rentekompensasjon fra Husbanken	52,6
Rentesikret lån	652,6
Flytende renteeksponert	676,8
Sum lånegjeld	2 127

Interne finanstransaksjoner

De interne finanstransaksjonene består av bruk og avsetning til både frie og bundne fond. Regnskapet for 2024 viser en netto avsetning til bundne driftsfond med 0,7 millioner kroner, og 40 millioner kroner i bruk av disposisjonsfond.

Resultater for rammeområdene

Investeringer

Investeringsregnskapet for 2024 er gjort opp med et merforbruk på 16,8 millioner kroner som må inndeckes i 2025. Dette skyldes periodisering mellom år.

Årets investeringer

Investeringsregnskapet 2024 viser totale investeringsutgifter på 236,1 millioner kroner, noe som er en betydelig økning fra 2023 med 71,3 millioner kroner. Av dette utgjør årets investeringer i varige driftsmidler 230,7 millioner kroner, tilskudd til andres investeringer 1,1 millioner kroner og investeringer i aksjer og andeler i selskap 4,3 millioner kroner.

Deler av de planlagte investeringene i 2024 ble av ulike grunner utsatt/forsinket, og investeringsbudsjettet ble revidert i henhold til hva man forventet av kostnader i 2024. I ettertid viste det seg at denne revideringen ikke traff godt nok med tanke på periodiseringen i forbindelse med årsskiftet slik at det ble flere betydelige budsjettavvik fordi faktura kom på annen side av årsskiftet enn forventet. Det betyr ikke at kostnaden i prosjektene er påvirket, men det gir delvis betydelige utslag mellom år. Investeringsregnskapet er derfor gjort opp med et udekket beløp på 16,8 millioner kroner. Dette må inndeckes med ubrukte lånemidler i 2025.

Det er gjennomført en rekke investeringer i tråd med vedtatt investeringsbudsjett. De største enkeltinvesteringene har vært bygging av heldøgns pleie- og omsorgsplasser på Bangsund med brutto 15,9 millioner kroner, Oasen svømme- og miljøsender med 16,4 millioner kroner brutto, rehabilitering av Barstad-dammen og Judittjønn-dammen med 26,4 millioner kroner og bygging av nye kontorlokaler med garderobeanlegg i Hestmarka med 31,7 millioner kroner. Innenfor vann- og avløpsområdet er det gjort betydelige investeringer i avløpspumpestasjoner og renseanlegg.

Prosjekt	Samlet vedtatt budsjetttramme	Budsjett 2024	Regnskap tidl år	Regnskap i 2024	Sum regnskap
8054 Ny barnehage	57 300 000	34 700 000	24 197 930	36 771 045	60 968 975
8116 Rehabilitering Namsoshallen	21 290 831	1 575 000	16 526 350	1 760 274*	18 286 624
8201 Ombygging Tavlåa	24 250 000	2 000 000	24 177 878	2 817 191	26 995 069
8267 Rehab Barstad-dammen	49 875 000	26 075 000	22 744 261	26 353 529	49 097 790

* Eks. tilskudd.

Vesentlige budsjettavvik i investeringsregnskapet

Det er hovedsakelig tiltak hvor budsjettavvik er større enn 10 prosent og over 1,0 millioner kroner som kommenteres. Innenfor selvkostområdet er mange tiltak budsjettet på et felles prosjekt og kommenteres ikke. Det samme gjelder enkelte tiltak som ikke er igangsatt. Disse vil en komme tilbake til når de er gjennomført og kommentere eventuelle avvik.

8001 – Sentral driftsstyring helse- og formålsbygg. I 2024 har 3 ventilasjonsanlegg fått ferdigstilt styringssystemer. Det mest kritiske har vært å utbedre styring ved Namdalseid Helsetun. I tillegg har Namsos kommune hatt samme leverandør på Vangstunet barnehage og Namsos Brannstasjon der det måtte gjøres tilsvarende tiltak. Rehabiliteringen av styringssystemer på disse 3 steder har vært den største delen av disse kostnadene.

Årsak til overskridelsen på 1,5 mill. kroner i 2024 er primært at det har vært i igangsatt for mange prosjekter parallelt, men dette har vært strengt nødvendig for å sikre stabil drift på de aktuelle byggene. En betydelig prisøkning på komponenter er også medvirkende årsak til overforbruket.

8054 – Ny barnehage. Merforbruk på 2,1 millioner kroner er hovedsakelig periodiseringsavvik mellom regnskapsår. Prosjektet er ferdigstilt med et overforbruk på knapt 900 000 kroner. Dette skyldes hovedsakelig prisstigning i slutten av byggeperioden, etablering av innvendig trådløst nettverk før innflytting, BREEAM-sertifisering og flyttekostnader.

8061 – Ny heis Namdalseid sykeheim. Prosjektet er belastet med en kostnad på 2,4 millioner kroner i 2024, men det er ikke budsjettet bevilgning. Prosjektet ble igangsatt så tidlig som mulig da det var en krevende driftssituasjon og ble startet opp før årsskiftet. Dette er i realiteten et periodiseringsavvik. Det er satt av 3,1 millioner kroner til prosjektet i budsjett for 2025.

8116 – Rehabilitering Namsoshallen. Det var bevilget 1,575 millioner kroner til prosjektet, men det er gjort opp med et overskudd på 3,6 millioner kroner. Mindreforbruket på 5,3 millioner kroner skyldes at det ble utbetalt spillemidler som ikke var budsjettet.

8162 Namdalseid, ny brannstasjon. Prosjektet ble opprinnelig budsjetttert med en samlet ramme på 25 mill. kroner i 2023 og 2024. Budsjetttrammen for 2024 ble i desember redusert med 22,0 mill. kroner til 2,44 mill. kroner. Dette var bygd på de anslag en hadde når revidering av investeringsbudsjett ble behandlet, men kommunen mottok faktura på 5,2 mill. kroner på slutten av 2024 som var ventet i 2025. Merforbruket gjelder dermed periodisering mellom år.

8277 – Kontorlokaler med garderobeanlegg Hestmarka. Prosjektet ble vedtatt med en ramme på 27,0 mill. kroner i 2024 og ble ikke justert i forbindelse med kommunestyrets behandling av investeringsbudsjettet i desember 2024. Kommunen mottok faktura på 4,7 mill. kroner på slutten av året som i budsjettsammenheng var beregnet i 2025. Avviket gjelder periodisering mellom år.

8281 - Høknes aktivitetsområde, regulering og nye tiltak. Tiltaket hadde en ramme på 6,6 mill. kroner som ble redusert med 4,5 mill. kroner i forbindelse med revideringen av investeringsbudsjettet i desember 2024. Kommunen ble også her fakturert betydelig mer på slutten av året enn vi hadde tatt høyde for og dette forklarer merforbruket på 3,5 mill. kroner.

9188 - Ny brannbil – Leka. Tiltaket var ikke budsjetttert i 2024, men det er tatt inn i budsjett 2025 med en bevilgning på 3,5 mill. kroner. Dette er en gjenanskaffelse av en bil som gikk tapt i brannen på Leka brannstasjon i 2024. Teknisk utstyr på ny bil, som er bestilt, ble fakturert før årsskiftet og det er forklaringen på merforbruket på 1,09 mill. kroner i 2024.

Finansiering

Investeringene er hovedsakelig finansiert gjennom bruk av lån på 164,8 mill. kroner. Det er i tillegg inntektsført momskompensasjon på 28,6 mill. kroner. Videre er det solgt anleggsmidler for 10,4 mill. kroner, og mottatt 28,2 mill. kroner i tilskudd til investeringene. Dette gjelder mottatt investeringstilskudd for ombyggingen på Bangsund og mottatte spillemidler for tidligere investeringer. Det er mottatt 16,3 mill. i avdrag på startlån. Regnskapet er gjort opp med et udekket beløp på kroner 16 813 499 kroner som må dekkes av ubrukte lånemidler i 2025.

Balansen

Balanse 2024 (Tall i 1000 kroner)	Regnskap 31.12.2024	Regnskap 31.12.2023	Endring
Anleggsmidler	5 449 906	5 070 739	379 167
Omløpsmidler	587 736	716 615	-128 879
Sum eiendeler	6 037 642	5 787 354	250 288
Egenkapital	1 165 345	1 175 581	-10 236
Langsiktig gjeld	4 621 734	4 342 096	279 638
Kortsiktig gjeld	250 563	269 678	-19 115
Sum egenkapital og gjeld	6 037 642	5 787 355	250 288

Eiendeler

Sum eiendeler har økt med 250 millioner kroner til 6,037 milliarder kroner i løpet av 2024.

Av de samlede anleggsmidlene på 5,449 milliarder kroner har pensjonsmidlene økt med 180 millioner kroner, mens faste eiendommer og anlegg har økt med 130,8 millioner kroner. Det er 59,4 millioner kroner mer utlånt i startlån enn det var ved inngangen til 2024. Totalt har anleggsmidlene økt med 379,2 millioner kroner i verdi i løpet av 2024.

Balansen viser også samlet 587,7 millioner kroner i omløpsmidler. Kortsiktige fordringer redusert med 67 millioner kroner i løpet av 2024, og bankinnskudd er redusert med 62 millioner kroner. Premieavviket knyttet til pensjon er også redusert med 44,1 millioner kroner. Premieavviket er betalt til KLP/SPK, men amortiseres over et gitt antall år i driftsregnskapet i henhold til gjeldende retningslinjer. Premieavviket for 2024 amortiseres over 7 år.

Egenkapitalen er redusert med 10,2 millioner kroner i 2024, og er ved utgangen av året 1,165 milliarder kroner.

Kapitalkontoen viser egenkapitalfinansieringen av kommunens anleggsmidler, og er styrket fra 857 millioner kroner pr 01.01.2024 til 907 millioner kroner i utgangen av året. Det betyr at en større del av anleggsmidlene er finansiert med egenkapital.

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld i løpet av året er redusert med 19,1 millioner kroner til 250,6 millioner kroner pr. 31.12.2024. Kortsiktig gjeld består av leverandørgjeld, avsatte feriepenger, påløpt arbeidsgiveravgift etc. Namsos kommune har ingen kassekredittlån ved utgangen av 2024.

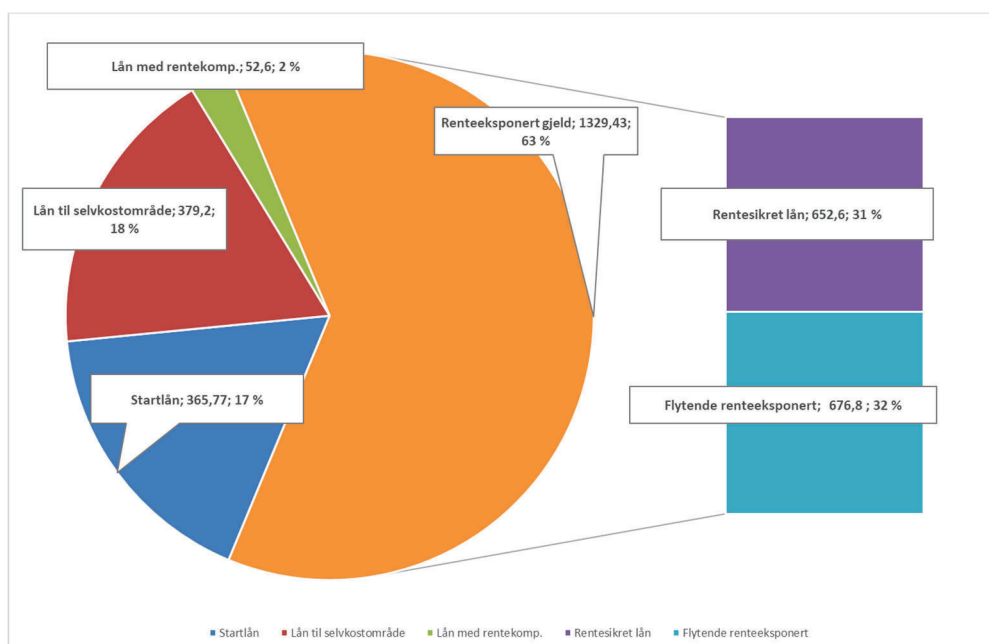
Langsiktig gjeld

Låneopptak har blitt gjennomført i tråd med kommunestyrets vedtak og total lånegjeld, inklusive startlån, og er ved utgangen av 2024 ca. 2,127 milliarder kroner. Dette er en økning på ca. 82,3 millioner kroner i løpet av året. Av samlet lån utgjør 371 millioner kroner lån til videre utlån.

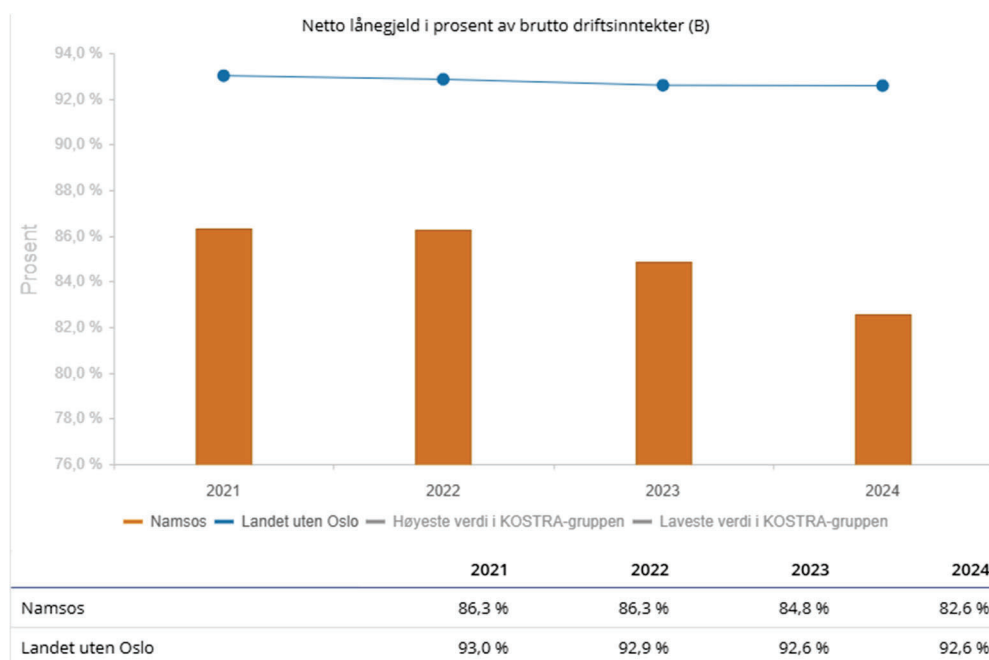
Gjeld knyttet til vann-, avløp-, og renovasjonssektoren (VAR) finansieres gjennom de kommunale avgiftene, og en endring i rentebetingelsene for investeringer innenfor disse områdene vil i utgangspunktet ikke belaste kommunens driftsregnskap. VAR-området belastes en rente som er fastsatt gjennom egen selvkostforskrift og tilsvarer 5-årig SWAP-rente med et tillegg på 0,5 prosentpoeng. Denne var rentesatsen var 4,35 prosent i 2024, mot 4,48 prosent i 2023.

Det samme prinsippet gjelder lån som er finansiert gjennom kompensasjonsordninger og start- og formidlingslån, der kommunen ikke selv bærer noen renterisiko. Oversikten nedenfor viser at det er knyttet renterisiko til ca. 1,330 milliarder kroner (langsiktig gjeld – selvfinansierende gjeld = risikoeksponert gjeld.). Ved utgangen av året er det rentesikret 653 millioner kroner, slik at det i praksis er ca. 677 millioner kroner som er forbundet med renterisiko.

Årsmelding 2024



Diagrammet nedenfor viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår startlån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).



Namsos kommune har en netto lånegjeld på 83 prosent av driftsinntektene, noe som er høyere enn anbefalt nivå og egne handlingsregler, men lavere enn både gjennomsnittet for hele landet uten Oslo og gjennomsnittet i Kostragruppe 8.

Arbeidskapital

Omløpsmidler består av kassebeholdning, bankinnskudd, kortsiktige fordringer og premieavvik. Størrelsen på omløpsmidlene bør være av en slik størrelse at den kortsiktige gjelden kan betjenes.

I omløpsmidlene inngår det midler som ikke kan benyttes til ordinær drift. Korrigert for slike bindinger gir dette omløpsmidler til drift som skal dekke den kortsiktige gjelden. Premieavviket, differansen mellom hva som er innbetalt i pensjonspremie og det som er beregnet pensjonskostnad belastet i regnskapet, påvirker både omløpsmidlene og kortsiktig gjeld. Disse midlene kan ikke realiseres på kort sikt, og blir dermed en del av korrigeringen for å finne et riktig bilde på arbeidskapitalen kommunen har til rådighet til løpende betalinger i driften.

Korrigert arbeidskapital (tall i tusen)	2024	2023
Omløpsmidler	587 735 707	716 614 888
Ubrukte lånemidler	-78 827 206	-128 400 236
Bundne investeringsfond	-596 069	-1 029 520
Bundne driftsfond	-99 964 797	-99 246 751
Ubundne investeringsfond	-3 710 230	-7 322 393
Premieavvik	-291 785 684	-335 939 994
Omløpsmidler til drift	112 851 721	144 675 994
Kortsiktig gjeld	250 561 772	269 677 545
Premieavvik	0	0
Kortsiktig gjeld til drift	250 561 772	269 677 545
Korrigert arbeidskapital	-137 710 051	-125 001 551

Korrigert arbeidskapital beskriver evnen til å håndtere kortsiktig gjeld med tilgjengelige omløpsmidler. Kort sagt evnen til å betale løpende utgifter etter hvert som de forfaller. Den korrigerte arbeidskapitalen er negativ med 137,7 millioner kroner ved utgangen av 2024. Korrigert arbeidskapital var negativ også ved utgangen av 2023 med 125 millioner kroner. Negativ korrigert arbeidskapital betyr at kommunen er avhengig av å ha ubrukte lånemidlene eller kassekreditt for å betjene den kortsiktige gjelden.

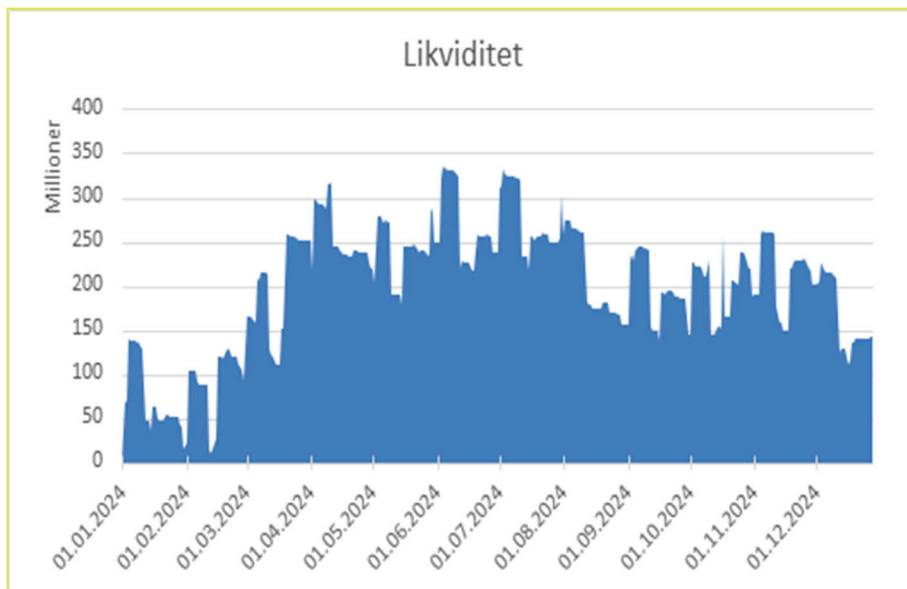
Likviditet

Namsos kommune har generelt hatt god likviditet over tid, men denne har blitt svekket de siste par årene. I løpet av 2024 har det vært et gjennomsnitt på 199 millioner kroner på driftskontoen. Det er imidlertid stor variasjon i løpet av året, og periodevis har likviditeten vært marginal.

Ved utgangen av 2024 var kommunens premiefond på 212 millioner kroner. Dette er i praksis likviditet som er låst til framtidig betaling av pensjonspremie. I løpet av året har kommunen brukt 73,3 millioner kroner fra premiefondet. Samtidig har det også blitt tilført 81,6 millioner kroner til fondet som følge av tilbakeført avkastning på pensjonsmidlene. Samlet gjør dette at premiefond knyttet til pensjon har hatt en netto økning på 8,2 millioner kroner fra året 2023.

Premiefondet består av tilbakeført overskudd på pensjonsmidlene, og kan kun brukes til fremtidige pensjonspremiebetalinger. Premiefondet vises ikke direkte i kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer de faktiske betalte pensjonspremiene. På denne måten kan bruk av premiefondet fremover frigjøre likviditet i takt med påløpte pensjonspremier.

Svakere likviditet skyldes både negativt netto driftsresultat og mer midler bundet opp i premieavvik knyttet til pensjon. Med forventning om negative netto driftsresultater i planperioden, vil det forventes en netto bruk av premiefond og periodevis behov for bruk av kassekreditt.



Oversikten nedenfor viser måltall som brukes ved vurdering av likviditet:

Nøkkeltall:	2024	2023
Likviditetsgrad 1: (Omløpsmidlert / Kortsiktig gjeld)	2,35	2,66
Likviditetsgrad 1 - Korrigert	0,45	0,54

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. En tommelfingerregel er at omløpsmidlene bør være minst dobbelt så store som kortsiktig gjeld for å ha en tilfredsstillende likviditet tilgjengelig til drift (Likviditetsgrad 1 $\geq$ 2). Etter korrigeringen der midlene som ikke kan brukes til drift er tatt ut, bør omløpsmidlene være minst like store som den kortsiktige gjelden (Likviditetsgrad $\geq$ 1). Som det framgår av tabellen over, er korrigert likviditetsgrad noe redusert sammenlignet med utgangen av 2023, og er ved utgangen av 2024 under halvparten av anbefalt nivå. Det indikerer at det framover kan bli aktuelt å måtte bruke kassekreditt i perioder av året.

Pågående rettstvister

Namsos kommune er ved årsskiftet 2024/2025 involvert i tvistesaker som er av en slik størrelse at det kan ha vesentlig betydning for bedømmelsen av kommunens stilling ved årsskiftet. Det gjøres derfor en konkret vurdering av økonomisk risiko, og avsettes tilsvarende beløp i regnskapet for 2024. Det gjøres i tillegg avsetning for mulige tap på kortsiktige fordringer basert på restanser som overstiger 180 dager for ordinære krav, og over 540 dager for krav knyttet til kommunale avgifter. Samlet er det avsatt 5 128 220 kroner i regnskapet for 2024 til dekning av usikre forpliktelser og pågående rettstvister.

Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold

I økonomiplan 2024-2027 er det definert både økonomiske mål i henhold til vedtatte handlingsregler for økonomiforvaltningen, samt en rekke ikke-økonomiske mål for hva kommunen skal gjennomføre og oppnå. I vedtatt handlingsprogram er det uttalt at «*Det må gjøres forventningsjusteringer og prioriteringer for å gå i retning av økonomisk bærekraftig drift. I dette er det grunnleggende at tjenesteutvikling og samfunnsutvikling får perspektivet en kommune, og være helhetlig behandlet som en. Med unntak av at det i administrasjonen er redusert omtrent fem årsverk de siste to årene drives tjenesteleveranser fortsatt i med perspektiver som om vi var tre.*

Det vil derfor være nødvendig å diskutere strukturer for tjenesteleveranser, som nevnt både av økonomiske årsaker og kompetanseårsaker. Det må også da nødvendigvis bli diskutert hvilke tjenester en kommune faktisk skal ha – «er dette en kommunal oppgave?»

Både den økonomiske utviklingen med sterk prisstigning og høy rente og utfordringer med å rekruttere riktig kompetanse har preget driften i 2024. Likevel har det vært levert jevnt over høy kvalitet på de fleste kommunale tjenestene gjennom året.

Driften har i år vært sterkt preget stigende rentenivå, sterk prisstigning og økonomiske utfordringer for en større andel av innbyggerne enn vi har sett de siste årene. Det antas at både prisstigningen og rentenivået vil normaliseres fremover, men det kan se ut til å ta lengre tid enn tidligere antatt. Totalt sett har man greid å opprettholde ordinær drift, men tilpasninger til situasjonen har medført at en kostnadsvekst langt større enn inntektsveksten.

Kommunestyret har fastsatt økonomiske handlingsregler, og måloppnåelsen i henhold til disse er som følger:

	Økonomiske måltall			Resultat 2024	Resultat 2023
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	< 1,75 %	1,75 % - 2 %	> 2 %	-1,99 %	-2,45 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	< 5 %	5 % - 10 %	> 10 %	9,18 %	11,74 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	> 80 %	75 % - 80 %	< 75 %	84 %	84 %

- Det skal i perioden 2020 – 2040 betales avdrag på lån i tillegg til beregnet minimumsavdrag i henhold til vedtatt gevinstrealiseringsplan for kommunesammenslåingen.
- Vedlikehold av kommunens eiendomsmasse og infrastruktur skal som et minimum være på et nivå som bevarer kommunens realverdier.
- Økning av aktivitetsnivå skal ha sikker og varig finansiering og skal dermed ikke være basert på bruk av fond eller engangsinntekter.
- Inntekter skal budsjetteres i henhold til KS-prognosemodell, korrigert for eventuelt lokale forhold.

Vurdering av handlingsregler

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene er minus 1,99 prosent og ligger langt under vedtatt måltall og anbefalt nivå på lang sikt. Resultatet er betydelig dårligere enn forutsatt ved inngangen til året.

Disposisjonsfondet er svekket med årets resultat og er nå på 9,2 prosent av driftsinntektene, og ligger med det under vedtatt måltall på minimum 10% av driftsinntektene. Disposisjonsfondet skal representere en økonomisk buffer inn i kommende år. Dette måltallet er i 2024 også redusert for sammenlignbare kommuner i kostragruppe 08 og for gruppen «landet uten Oslo». For kostragruppe 08 er måltallet 11,2% og for landet uten Oslo 11,6%. Namsos kommune scorer dermed lavere enn både kostragruppe 08 og for gruppen «landet uten Oslo»

Netto lånegjeld er høyere enn vedtatt måltall, noe som fortsatt setter krav til klare prioriteringer av investeringene framover. Netto lånegjeld (korrigert for ubrukte lån og utlån) er fortsatt på 84 prosent i forhold til brutto driftsinntekter og er betydelig over anbefalt nivå og eget måltall. For å være innenfor anbefalt nivå på 75 prosent måtte netto lånegjeld ha vært om lag 172 mill. kroner lavere, forutsatt at brutto driftsinntekter hadde vært på samme nivå.

Høy gjeldsbelastning vil begrense handlingsrom ved at en større andel av driftsinntektene må brukes for å betjene renter og avdrag på sikt. Nå må det også forventes at det høye rentenivået varer gjennom året og det opprettholder behovet for å begrense låneveksten. Som følge av negative driftsresultat er det heller ikke betalt ekstraordinære avdrag i tråd med vedtatt gevinstrealiseringsplan og handlingsregel.

Det budsjetteres nøkternt iht. KS sin prognosemodell og det innarbeides ikke økt aktivtetsnivå uten sikker og varig finansiering. Langsiktig planlegging skal ikke være avhengig av engangsinntekter og usikker finansiering. Handlingsreglene anses som oppfylt på dette punktet.

Når det gjelder vedlikehold av kommunenes eiendomsmasse og infrastruktur for øvrig er vedlikeholdsnivået lavere enn behovet og vedlikeholdsetterslepet øker fortsatt. Eiendomsstrategi og hovedplan for veg ble utarbeidet og vedtatt i løpet av 2021 og gir et godt faglig grunnlag for prioriteringene videre. Likevel er antall kroner anvendt per kvadratmeter bygg eller kilometer veg for lav til å unngå økt vedlikeholdsetterslep. For å anskueliggjøre størrelsen på etterslepet vises det til hovedplan for veg der det pekes på at total utbedringskostnad er beregnet til kr 90.0 mill. kroner for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på de kommunale vegene. I skolebruksplan 2021 – 2037 nevnes det at et grovt anslag for vedlikeholdsetterslepet med oppgradering til TEK-17 på skolene i kommunen er i overkant av 500 mill. kroner.

Deler av den vedtatte eiendomsstrategien pågår ved sanering og salg av eiendommer. Dette vil bidra positivt ved at kostbar drift og vedlikehold til ikke formålstjenlige bygg faller bort. Videre har man i løpet av året flyttet virksomhet til nye lokaler som kommunen indirekte eier gjennom heleid aksjeselskap. Dette har bidratt til å bedre arbeidsmiljøet for mange og kan bidra til lavere vedlikeholdsbehov, men dette er ikke nok til at man bevarer kommunens realverdier og pågående arbeid med mulighetsstudier blir svært viktig for prioriteringene framover. Handlingsregelen om å bevare kommunens realverdier kan ikke sies å være oppfylt i 2024.

For vurdering av måloppnåelse innen de ulike tjenestene vises det til egne kapitler i årsmeldingen.

Økonomiske perspektiver framover

Det ble et svakt økonomisk resultat i 2024, og dette bidrar til å svekke kommunenes disposisjonsfond. Resultatet i seg selv er langt svakere enn anbefalte måltall. Minst like bekymringsfullt er kostnadsutviklingen over de siste årene innen en rekke tjenestoområder. Framover vil det være svært viktig å bevare en størrelse på disposisjonsfondet på minimum måltallet som kommunen har satt seg på 10 % med tanke på de omfattende investeringsbehovene vedtatt i økonomiplan 2025-2028, og som ellers er beskrevet som framtidige investeringsbehov. Investeringskapasiteten de nærmeste årene er helt avhengig av bærekraftig økonomi og evnen til å egenkapitalfinansiere deler av investeringene.

I vedtatt økonomiplan er det innarbeidet bruk av 177,7 mill. kroner fra disposisjonsfond for å finansiere drift i planperioden. Dette betyr at disposisjonsfondet i all hovedsak vil være tømt i løpet av 2028 om driften fortsetter i tråd med vedtatt handlings- og økonomiplan 2025-2028. Dette er ikke bærekraftig over tid og vil kreve tiltak. Det kan ikke forventes økonomisk realvekst, og endringene må følgelig skje ved å redusere eget driftsnivå for å være bærekraftig på lang sikt i tråd med økonomiske måltall. Med et driftsnivå som ligger til grunn for vedtatte planer er det ikke rom for å foreta de økonomiske tilpasningene en la til grunn i intensjonsavtalen og vedtatt gevinstrealiseringsplan, der det ble skissert at en skulle gjennomføre en gradvis tilpasning til situasjonen når ekstrasfinansiering i forbindelse med kommunesammenslåingen opphøre. Merinntektene i form av inndelingstilskudd etter kommunesammenslåingen vil trappes ned fra 2035 og forsvinne fra 2040. I perioden fram til 2040 skulle merinntektene vært brukt til ekstra nedbetaling av gjeld. Midlene har isteden blitt anvendt i ordinær drift.

Utviklingen av økonomiske rammebetingelse som påvirker kommunen framover vil antagelig være preget av fortsatt høyt rentenivå og fortsatt noe høyere inflasjon enn vi har sett tidligere. Den pågående krigen i Europa vil påvirke oss gjennom en sterk nasjonal prioritering av ressurser til opprusting av forsvaret. Kommunen er anmodet om å ta imot flyktninger og det er vedtatt kraftige økonomiske sanksjoner mot land og selskap som kan påvirke prisnivået på varer og tjenester kommunen er avhengig av. Usikkerheten vil også kunne ha stor påvirkning på innbyggernes privatøkonomi og det kan føre til at kommunen må bidra med økonomisk sosialhjelp på et høyere nivå enn vi har sett de siste årene. Utfordringen med å rekruttere riktig og nødvendig kompetanse i takt med endringer i demografien er viktig å kunne håndtere på en god måte. Det er for eksempel ikke bærekraftig å basere ordinær drift på innleie fra bemanningsbyrå.

Ved rullering av handlings- og økonomiplan blir det viktig å finne reelle tiltak som sikrer en bærekraftig drift over tid. Dette er en forutsetning for å stå godt nok rustet til å tåle endringer i etterspørselen etter kommunale tjenester vi vet kommer.

Betryggende kontroll – iverksatte og planlagte tiltak

Det gjennomføres månedlige budsjettkontroller med økonomirapportering for alle virksomheter der resultatene samles i en internrapport. Denne rapporten gjennomgås og vurderes i kommunedirektørens ledermøtene. Formannskapet orienteres fortløpende om vesentlige forhold, og det rapporteres tertialvis til råd og utvalg, formannskap og kommunestyret både innenfor sykefravær og HMS og økonomi- og finansforvaltning. Virksomhetsrapporteringssystemet – Framsikt – er videreutviklet i 2024 og brukes for å gi god rapporterings- og styringsinformasjon, og for å utvikle virksomhetsrapporteringen videre til å omfatte mer enn kun økonomiske forhold.

Kostra-tall og annen relevant statistikk brukes aktivt for å sammenligne driften i egen kommune mot andre relevant kommuner og et utgiftskorrigert landsgjennomsnitt. Dette gir et godt datagrunnlag for å vurdere produktivitet og kvalitet i egne tjenester og er svært relevante data inn i pågående mulighetstudier og er en sentral benchmark for innsparings- og omstillingsmuligheter og som grunnlag for framtidige prioriteringer.

Arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering

Namsos kommune som offentlig arbeidsgiver skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å skape likestilling og hindre diskriminering (ARP-plikten). Likestillings- og diskrimineringsloven viser til forhold det er ulovlig å diskriminere på grunnlag av; ulike diskrimineringsgrunnlag. De ulike diskrimineringsgrunnlagene er: kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. I tillegg til å jobbe aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering, skal kommunen jobbe for å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold, og forebygge trakassering og seksuell trakassering.

Arbeidsgiver skal arbeide sammen med partene for å oppfylle aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP-plikten). Kommunen opprettet i 2023 en partssammensatt arbeidsgruppe som arbeider med oppfølging av aktivitets- og redegjørelsesplikten. Arbeidsgruppen ble videreført i 2024. Her deltar hovedtillitsvalgt og hovedverneombud sammen med administrasjonen. Det ble i 2024 gjennomført 5 møter.

Arbeidet omfatter områdene rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse og utviklingsmuligheter, tilrettelegging og mulighet for å kombinere arbeid og familieliv. Det skal arbeides for å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Arbeidet med aktivitetsplikten skal følge en lovbestemt fire-trinns metode. Arbeidsgruppen har fulgt lovpålagt metode som handler om å i trinn 1: undersøke og kartlegge, trinn 2: analysere årsaker, trinn 3: iverksette tiltak og trinn 4: vurdere resultater.

Trinn 1: undersøke og kartlegge

Arbeidsgruppen har sett på følgende forhold for å undersøke og kartlegge risiko for diskriminering og hindre for likestilling:

- Som offentlig arbeidsgiver skal kommunene kartlegge omfanget av ufrivillig deltid blant kvinner og menn annethvert år. Kommunen gjennomførte en slik kartlegging i 2024, men erfarte en så lav svarprosent at resultatene ikke kunne brukes. Kommunen ønsker å se på forbedring av praktisk gjennomføring til neste år og har planer om å gjennomføre en slik kartlegging årlig. Fagområdet helse og velferd og renholdstjenesten har oversikt via medarbeidersamtaler med tanke på ufrivillig deltid.
- Vi har oversikt uttak av foreldrepermisjon fordelt på kjønn. Statistikken presenteres i kapitlet om tilstand for likestilling.
- Arbeidstidsordninger - det tilstrebes tilrettelagte turnuser i forhold til familieliv. Vi har fleksitidsordning for heltidsansatte med 37,5 timers uke og deltidsansatte med hele dager.
- Kartlegging kjønnsforskjeller og kjønnsbalanse i forhold til deltid og midlertidige stillinger, statistikk knyttet til lønn og kjønn samt heltid/deltid og kjønn - kommer frem i årsrapportens kapittel om tilstand for likestilling.
- Gjennomgang og forbedring av følgende retningslinjer i 2024

- Arbeidsgiverpolitisk plattform – gjennomgangen viser at tema som mangfold og inkludering er del av arbeidsgiverpolitisk plattform
- Sakliste for partssamarbeid – saklisten ble utvidet til også å omfatte tema som hvordan tjenestestedene arbeider med å hindre diskriminering og fremme likestilling.
- Sjekkliste for vernerunde – ble utvidet til å inneholde spørsmål knyttet til psykososialt arbeidsmiljø i forhold til trakassering.
- Tilsettingsrutinen – henvisning til Lov om likestilling og diskriminering ble inntatt
- Oversikt over lover og forskrifter for HR i kvalitetssystemet – Lov om likestilling og diskrimineringsloven ble innlemmet i oversikten
- Kvinner: 568 av 1014, noe som gir en heltidsprosent på 56 prosent.
- Menn: 266 av 380, noe som gir en heltidsprosent på 70 prosent.

Trinn 2: analysere årsaker

Arbeidsgruppen har sett på årsaker til hindre for likestilling og kjønnsforskjeller identifisert i trinn 1. Ut fra dette er det vurdert behov for forbedringer knyttet til nevnte rutiner og retningslinjer. Det planlegges i det videre arbeidet i 2025 å gjennomgå flere rutiner og retningslinjer, som en del av arbeidet med holdninger og kultur knyttet til tematikken.

Trinn 3: iverksette tiltak

Arbeidsgruppen har initiert tiltak knyttet til nevnte rutiner og retningslinjer.

Det ble også rapportert om arbeidet i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) og i kommunens partssammensatte utvalg (PSU).

Kommunen har som en del av varslingsrutinen at den skal revideres årlig, dette ble også gjort i 2024.

Trinn 4: vurdere resultater

Arbeidsgruppen vurderer at det skal foretas en gjennomgang av flere rutiner og retningslinjer, og at kommunen fortsatt skal ha dette som tema i ulike utvalg og ledermøter. I 2025 skal det prioriteres å videreutvikle og gjennomføre undersøkelse av ufrivillig deltid i forhold til kjønn.

Kommunens arbeid med likestilling og diskriminering er nedfelt i samfunnsplanen som gjelder for den neste 10-års perioden, fram til 2032.

Arbeidsgiverpolitisk plattform 2020 - 2023

Namsos kommune skal som offentlig arbeidsgiver arbeide målrettet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Ulikheter og mangfold er en forutsetning for å opprettholde kvalitet i et lengre tidsperspektiv. Et inkluderende arbeidsliv innebærer integrering, helsefremmende arbeidsplasser, et arbeidsliv som er attraktivt for arbeidstakere i alle livsfaser og større tilgjengelighet for alle som vil og kan arbeide. Namsos kommune kan i større grad bidra til å legge til rette for gode løsninger for utsatte grupper.

Tilsettingsrutinen

Rutinen skal sikre ensartet saksbehandling i kommunen i tråd med lover, avtaleverk og arbeidsgiverpolitikk, og være et hjelpemiddel for ledere i rekruttering av nye medarbeidere.

Ledige stillinger annonseres på kommunens hjemmeside og eventuelt kommunens Facebook profil, og hos NAV. Stillingsene kan i tillegg lyses ut blant annet på andre digitale medier, fagtidsskrift og i lokale aviser. Ved utvelgelse av søkere skal det når søkere av begge kjønn står likt eller tilnærmet likt på kvalifikasjoner, og hvis kjønn er underrepresentert, tas hensyn til dette når dette er i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven – det vises til hovedtariffavtalen (HTA) §2 -2.

Vi spør aldri om religion, graviditet, fagforening, politisk ståsted, seksuell legning i et intervju.

Livsfasepolitikk

Vi har ulike faser i livet, med ulike behov, krav, begrensninger og muligheter. Gjennom dialog med nærmeste leder kan det avtales tiltak i forhold til livssituasjonen.

Tilstand for kjønnslikestilling

Per 31.12.2024 hadde kommunen 1394 som jobbet i 5-100 prosent i faste stillinger. Av disse jobbet 834 i 100 prosent stilling. Det vil si heltidsprosent på 59,8 prosent. Statistikken består av faste ansatte. Stillinger under fem prosent er utelatt, som deltids-brannmannskap. Fordelt på kvinner og menn blir heltidsprosenten slik:

Kjønnsbalansen totalt i kommunen følger av tabellen under (faste antall ansatte):

	2022		2023		2024	
Kvinneandel	%	Antall	%	Antall	%	Antall
Av totalt antall ansatte	70,80%	1042	69,10%	1050	68,2%	1075
Ledere med personalansvar (virksomhets- og avdelingsledere)	60%	41	56%	37	55%	36
I ledelsen fra kommunedirektør til kommunalsjefer	57,1%	4	57,1%	4	57,10%	4

Å øke andelen heltid i kommunen kan anses som et likestillingstiltak, da det er i de kvinnedominerte yrkene det er mest deltids. I kommunens samfunnsplan er det vedtatt at det skal tilsettes i hele stillinger, deltids skal være en mulighet. I 2024 vedtok kommunestyret at kommunedirektøren kunne avvike fra målsettingen om heltidskultur, dersom det er nødvendig for å overholde turnus.

Tabellen under har utelatt stillinger under 5 prosent (deltidsbrannmenn):

Stillingsstørrelser	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Deltid	46,90 %	40,60 %	40,20 %
Heltid	53,10 %	59,40 %	59,80 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	82,00 %	82,90 %	82,30 %

Økt stillingsandel	2022	2023	2024
Antall ansatte som fikk økt sin stillingsandel	90	63	71

Midlertidig ansatte (kjønnsforskjell i antall)	2022	2023	2024
Kvinner	170	124	194
Menn	60	49	61

Faste ansatte i deltidstillinger (kjønnsforskjell i antall)	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Av totalt antall ansatte*	1 323	1 367	1394
Kvinner	491	482	568
Menn	123	110	266
Totalt ansatte i deltidstilling	614	592	560

* Ansatte som for tiden har permisjon uten lønn er ikke med i grunnlaget.

Gjennomsnittslønn pr. måned i 100 prosent stilling

Lønnskapittel i hovedtariffavtalen (HTA)	Type stilling	Gjennomsnitt månedslønn
Kap. 3	Ledere	Kr. 69 990,-
Kap. 4	Ufaglærte, fagarbeidere, høyskole/universitet	Kr. 57 198,-
Kap. 5	Leger, advokater, rådgivere, ingeniører m.fl	Kr. 75 787,-

Statistikk for uttak av foreldrepermisjon fordelt på kjønn

I tråd med aktivitet- og redegjørelsesplikten skal kommunen rapportere på kjønnsfordeling i forhold til uttak av foreldrepermisjon.

I 2024 ble det tatt ut 6 623 dagsverk i foreldrepermisjon. Av dette var 1 359 dagsverk knyttet til fedrekvoten og 5 264 dagsverk knyttet til fødselspermisjoner i enten 100 prosent eller 80 prosent permisjon. Dette tilsier en prosentvis fordeling kjønn; 79 prosent kvinner og 21 prosent menn

Etisk standard

Namsos kommunes etiske retningslinjer er utarbeidet av partene og vedtatt av kommunestyret i 2019. Retningslinjene skal bidra til bevisstgjøring av medarbeidere og andre som opptrer på vegne av

kommunen. Kommunens arbeidsgiverpolitikk påvirker innbyggernes tillit til kommunen. Kommunen planla å revidere retningslinjene i løpet av 2024, men arbeidet har blitt utsatt.

Kommunen legger verdiene åpenhet, inkludering og engasjement til grunn for arbeidet.

Alle ansatte skal etterleve de etiske retningslinjene. Kommunens etiske retningslinjer beskriver hvordan ansatte skal forholde seg til åpenhet og dialog, ytringsfrihet, varsling, habilitet, ekstraverv og bierverv, innkjøp, forvaltning av penger og eiendeler og lojalitet.

Ledere har et særlig ansvar som kulturbærere og rollemodeller. Ledere har også ansvar for at den enkelte medarbeider har kjennskap til de etiske retningslinjene, og til å reagere ved brudd på disse.

For å sikre høy etisk standard ble det i løpet av 2023 arbeidet med verdibasert ledelse i sammen med partene på overordnet nivå, et arbeid som resulterte i Medarbeiderplakaten. Den skal fungere som et verktøy i partssamarbeidet alle nivå, er basert på verdier og skal diskuteres i alle deler av organisasjonen – hva betyr innholdet for oss, for helheten og samhandlingen med andre deler av organisasjonen? Et av våre tre organisasjonsprinsipper er blant annet *Vi holder høy etisk standard*. Medarbeiderplakaten og verdibasert ledelse er del av kommunens ledermøter sammen med partene.

Kommunen har vedtatt retningslinjer for partssamarbeidet i kommunen og medarbeiderplakaten skal prege partssamarbeidet alle nivå. Et velfungerende partssamarbeid hvor partene sammen utøver verdibasert ledelse er en grunnmur for trygghet og tillit, og har stor betydning for praktisering av verdiene i kommunens tjenesteleveranse.

I 2024 ble det gjennomført tre storledermøter hvor alle ledere med personalansvar møtes sammen med de frikjøpte hovedtillitsvalgte og hovedverneombudet. Medarbeiderplakaten, etikk og verdibasert ledelse var tema på alle de tre møtene.

Medarbeiderplakaten er lagt frem på bordene under de månedlige virksomhetsledermøtene, hvor ledere sitter samlet på tvers av fagområdene og sammen med partene.

Universell utforming av IKT

Likestilling- og diskrimineringsloven slår fast at offentlige virksomheter har plikt til universell utforming av hovedløsninger for informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at løsningene skal være tilgjengelige for flest mulig brukere, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Det meste av informasjonen på nettsidene til Namsos kommune er universelt utformet og tilgjengelig i henhold til kravene. Krav til klarspråk og universell utforming legger viktige føringer for kommunens kommunikasjonsarbeid, og det arbeides for å ivareta disse kravene på en god måte.

Ifølge Språklova skal offentlige organ kommunisere på et klart og korrekt språk som er tilpassa målgruppa, og følge den offisielle rettskrivingen. Kommunens egne digitale portal for ansatte «Vi lager brukervennlig innhold» gir veiledning til ansatte.

Tilgjengelighetserklæring

Tilgjengelighetserklæring er utarbeidet, og denne gir kommunen oversikt over status på hjemmesidene, og gir brukerne mulighet for å gi tilbakemelding når nettsiden ikke fungerer for dem.